
ПЕРЕДМОВА

На сьогодні в Україні склалися реальні передумови для розроблення та реалізації соціально-економічної політики як на загальнодержавному, так і на регіональному рівнях. Проте відсутність ефективних механізмів стримування та пом'якшення дії об'єктивних факторів диференціації регіонального розвитку, ефективного стимулювання діяльності місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, безсистемність державної діяльності у цій сфері стала однією з важливих причин стримування комплексного соціально-економічного розвитку та стабільності в державі, ускладнення умов для зміцнення позицій держави в міжнародному економічному співробітництві, повільного здійснення ринкових перетворень на місцях, виникнення та загострення соціальних, економічних, екологічних та інших проблем.

Саме тому виникає необхідність створення умов для оптимальної економічної самостійності регіонів та вживання організаційних, правових та економічних заходів для забезпечення ефективного державного регулювання процесів регіонального розвитку країни та координації міжрегіональних зв'язків, тобто розроблення чіткої державної регіональної соціально-економічної політики.

Навчальна дисципліна **“Регіональна соціально-економічна політика”** є складовою частиною підготовки фахівців за спеціальністю “Державна служба”, яка вивчає сучасний стан економіки регіонів. Вона **відноситься** до числа фундаментальних економічних дисциплін і **посідається** з такими прикладними економічними **дисциплінами**, як розміщення продуктивних сил, макроекономіка, регіональна економіка, основи економічної теорії, фінанси, бюджетна система, податкова система, державне регулювання економіки та ін.

У курсі **“Регіональна соціально-економічна політика”** **аналізуються** теоретичні засади формування стратегії регіональної політики держави; форми та методи державного регулювання соціально-економічного розвитку країни та її регіонів; особливості формування народногосподарського комплексу України та її регіонів; методологічні та організаційні основи ефективного використання внутрішнього потенціалу територій; розвиток різних форм

міжрегіонального та транскордонного співробітництва; механізми регулювання регіонального розвитку.

Предметом цієї дисципліни є теоретико-методологічні та практичні аспекти управління соціальним, економічним та екологічним розвитком регіонів.

Об'єктом вивчення є територіальні утворення, у межах яких здійснюється державне управління та місцеве самоврядування.

Метою дисципліни “Регіональна соціально-економічна політика” є формування у слухачів вмінь та навичок обґрунтування стратегічних напрямів розвитку регіональної політики з урахуванням конкретної соціально-економічної ситуації в регіонах України, які в кінцевому підсумку повинні забезпечити єдність державних, регіональних та місцевих інтересів.

Виходячи з цього, головними завданнями курсу є забезпечення науково-методичної підготовки слухачів до вирішення соціально-економічних проблем регіонального розвитку; розкриття сутності, методологічних основ, методів і засобів впливу держави на економічний та соціальний розвиток регіонів; наукова інтерпретація сучасних інтеграційних регіональних та міжрегіональних економічних процесів; формування комплексного сприйняття регіональної політики з позицій необхідності врахування досягнень науково-технічного прог-ресу та інноваційно-інвестиційного розвитку економіки і **забезпечення** тим самим **підготовки фахівців сфери державного управління**, формування в них навичок самостійного науково-аналітичного опрацювання регіональних соціально-економічних проблем з позицій суспільних і державних потреб та інтересів. Останнє збігається з метою державної політики щодо кадрового забезпечення державного управління.

У результаті вивчення курсу слухачі мають засвоїти:

- закономірності та принципи формування регіональної політики;
- теоретичні та практичні аспекти формування механізму реалізації регіональної соціально-економічної політики;
- особливості розробки схем-прогнозів та державних програм розвитку регіонів;
- можливості гармонійного поєднання державного управління та місцевого самоврядування;

- характеристику економіки та особливостей функціонування регіонів України;
- знання щодо світових тенденцій регіонального розвитку.

У результаті вивчення курсу слухачі мають вміти:

- досліджувати стан природно-ресурсного і трудового потенціалу, структури господарства, особливостей розміщення основних галузей та розвитку зовнішньоекономічних зв'язків регіонів України;
- оцінювати експортний потенціал України та її регіонів у контексті розвитку міжнародних економічних зв'язків та інтеграції у світове господарство;
- застосовувати досягнення державної регіональної політики країн світу з урахуванням можливостей їх використання у вітчизняній практиці господарювання;
- обґрунтовувати шляхи та напрями вирішення комплексних регіональних проблем;
- передбачати перспективи розвитку галузей народного господарства в умовах ринкових відносин.

Структура практикуму відображає зміст навчальної програми курсу “Регіональна соціально-економічна політика” та підпорядкована меті найповнішого розкриття предмета курсу, реалізації його основних завдань.

Пропонований практикум призначений для підготовки та проведення семінарських і практичних занять з курсу “Регіональна соціально-економічна політика”.

Оскільки практикум розрахований на студентів, магістрів, слухачів системи післядипломної освіти, викладачів вищих навчальних закладів, кожна тема містить визначення основних понять.

У практикумі представлені структурно-логічні схеми до кожної теми, які дають змогу більш наочно розкрити її сутність.

План семінарських занять сформульовано відповідно до вимог державного стандарту навчання слухачів спеціальності “Державна служба” денної та заочної форм навчання.

До кожної теми запропоновано реферати та контрольні запитання, які допомагають закріпити та поглибити теоретичні та практичні знання, отримані слухачами в процесі вивчення навчального матеріалу.

Тести призначені для самоконтролю та перевірки знань слухачів.

Практичні завдання представлені за методикою, яка ґрунтується на аналізі державних статистичних спостережень і передбачає дослідження розвитку явища в динаміці та визначення питомого внеску соціально-економічної ситуації регіону в розвиток економіки країни в цілому із застосуванням комплексних показників.

Засвоєння слухачами теоретичних та практичних основ курсу дасть їм можливість як майбутнім фахівцям вирішувати проблеми управління регіональним соціально-економічним розвитком, впевнено орієнтуючись на економічні перспективи та виходячи з аналітичної оцінки економічних реалій.

Автор виражає глибоку подяку колегам кафедри державної політики та менеджменту Інституту державного управління та